

Onsdagen den
6 juni 1979

Onsdagen den 6 juni

Kl. 19.30

---

*Energipolitiken,
m. m.*

Förhandlingarna leddes av tredje vice talmannen.

§ 1 Energipolitiken, m. m. (forts.)

Fortsattes överläggningen om näringsutskottets betänkande 1978/79:60, skatteutskottets betänkande 1978/79:44, jordbruksutskottets betänkande 1978/79:34 och näringsutskottets betänkande 1978/79:62.

ROLF RÄMGÅRD (c):

Herr talman! Jag skall i mitt anförande begränsa mig till punkterna 35 och 36 i näringsutskottets betänkande nr 60 som behandlar landsbygdens elektrifiering. Vi har också i motioner påpekat behovet av fortsatt stöd för upprustning av landsbygdens elektrifiering.

Industriverket har gjort en utredning om behovet av dels upprustning av befintliga olönsamma ellinjer vid små eldistributionsföretag på landsbygden, dels nyanläggningar av de fastigheter som i dag saknar elström.

Sedan i början av 1940-talet har statligt stöd lämnats till landsbygdens elektrifiering. Härigenom har distributionsnätet kunnat byggas ut även i glesbygder, där distribution av el är kostsam och ej företagsekonomiskt motiverad. Denna satsning från stat, kommun och landsting har varit nödvändig för att människor i glesbygder skall få elström till ungefär samma pris som i tätorter.

Trots omfattande insatser från det allmänna finns det fortfarande ca 400 helårsbebodda fastigheter i Sverige som saknar el. Kostnader för erforderliga elledning till dessa har industriverket uppskattat till i runt tal 60 milj. kr. Merparten av fastigheterna som saknar el finns i skogs- och fjällbygderna. Elektrifieringsobjekten kännetecknas av att de ligger avsides och på stora avstånd från befintliga kraftledningar med lämplig spänning.

För dessa fastigheter är det angeläget att finna alternativa lösningar med lokala elverk, utnyttja mindre vattendrag för anläggningar av små kraftstationer etc. Industriverket har tillsammans med socialstyrelsen bl. a. bedrivit en försöksverksamhet med dieselaggregat på en del av dessa fastigheter. Resultatet har inte varit tillfredsställande. Det har blivit dyrt, med stora driftkostnader och osäker drift.

Det är mot bakgrund av att det fortfarande finns ca 400 åretruntboende som saknar el förvånande att föredragande statsrådet i propositionen liksom utskottsmajoriteten är så ljumt inställda till problemet. Utskottet hänvisar till industriverkets undersökningar av möjligheterna att för elektrifiering av avlägset liggande fastigheter använda små kraftstationer, vindkraftverk och

Onsdagen den
6 juni 1979

*Energipolitiken,
m. m.*

aggregat som bygger på den s. k. stirlingprincipen. Men det måste också i detta sammanhang finnas ekonomiska resurser och en planläggning för att komma till rätta med de oelektrifierade 400 fastigheterna. Detta saknas både i propositionen och i utskottsmajoritetens skrivning i betänkandet.

Industriverket har i sina petita framfört att strukturarbetet med eldistributionen löper i linje med riksdagens år 1976 fattade beslut. Genom den staltiga stödverksamheten har ett stort antal olönsamma distributionsföretag upphört. Antalet företag är nu ca 400. Av dessa är ca 180 kommunägda, vilka handhar elleveransen till ca 65 % av landets elkonsumenter. Industriverket har funnit att det endast är mellan 40 och 50 företag som arbetar under ekonomiskt ogynnsamma förhållanden. Dessa glesbygdsföretag torde ha svårt att tillgodose sina abonnenters behov av en tillförlitlig elförsörjning. Det är således angeläget att medel ställs till förfogande så att återstående missförhållanden avhjälps.

En upprustning av elnätet ger inte enbart konsumenterna säkrare och bättre elström utan minskar också energiförlusterna i de nedslitna och svagt dimensionerade anläggningarna. Dessa överföringsförluster uppgår oftast till ca 20 %, mot ca hälften i ett väl underhållet nät.

I propositionen föreslås att vissa av dessa eldistributionsföretag skall kunna få upprustningsbidrag, men samtidigt hänvisar föredragande statsrådet till möjligheterna till statliga lån och garantier.

Jag tycker nog att det är ganska märkligt att staten nu helt plötsligt skall ändra sin inställning i fråga om stödet till olönsamma eldistributionsföretag för upprustning, när det endast återstår fyra fem år tills man kan sammanföra dessa små företag till större och ekonomiskt bärkraftigare enheter. Vi ser ändå nu slutet på detta upprustningsbehov, vilket också påpekas av industriverket. Men det är nödvändigt att industriverket får en uttalad medelsram under ett antal år, förslagsvis fyra fem år, så att verket lättare kan hjälpa till att sammanföra dessa olönsamma elföretag genom att samtidigt anslå upprustningsbidrag.

Eftersom rationaliseringen av distributionsverksamheten skall ske frivilligt, är den ekonomiska stödverksamheten ett verksamt instrument för att underlätta strukturomvandlingen till gagn för elkonsumenterna. Det har varken föredragande statsrådet eller utskottsmajoriteten förstått. Jag tycker detta är mycket beklagligt, för det kommer att innebära betydligt högre elkostnader för människor som bor i de områden som har ett behov av upprustning av elnätet. Det är dessutom orättvist mot dessa människor att det för dem skall tillämpas andra statsbidragsbestämmelser än de som gäller för andra abonnenter i landet.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till reservationerna 10 och 11 av Bengt Sjönell liksom till övriga centerreservationer.

ALF LÖVENBORG (apk):

Herr talman! När det till att börja med gäller skatteutskottets betänkande nr 44 befinner jag mig i den något ovanliga situationen att jag kan vara överens med utskottet i fråga om behandlingen av en motion som har väckts av

arbetarpartiet kommunisterna. Vi föreslog nämligen i motionen 2317 att riksdagen skulle avslå budgetministerns hemställan om fördubbling av oljeskatten, och utskottets majoritet är överens med oss och säger nej till regeringens förslag.

Det är bara att med tillfredsställelse notera detta. Under de senaste åren har nämligen från skilda håll förts fram tanken på att man genom pris- och skattehöjningar skall reglera förbrukningen av energi. I stor utsträckning har de tankegångarna kläckts i de kretsar som möjligen kan värma sina hus med kodynga eller med ved från egen skog. De kommer också från kretsar som gärna vill styra konsumtion av olika slag genom prishöjningar, därför att det för dem inte spelar någon roll. De har råd att betala.

I likhet med vad som gäller för alla andra pris effekter drabbar varje höjning av olja och bensin hårdast de sämst ställda i samhället: dem som behöver bilen för att komma ut till sina jobb, dem som bor i Norrland eller i glesbygderna över huvud taget, barnfamiljerna som behöver värme i sina hus, alla pensionärer som får den goda värmen från sin oljepanna.

De rika knösarna i samhället bryr sig inte ett smack om sådana typer av konsumtionsreglerande åtgärder. Regeringens förslag innebär mot den bakgrunden också en odemokratisk åtgärd när det gäller att skaffa statskassan pengar. Därför är det bra att förslaget i denna del avvisas av utskottet.

Som tidigare har sagts här vill vi minska vårt lands oljeberoende. Skälen för detta har tydligt och klart utvecklats av Rolf Hagel. Arbetarpartiet kommunisterna anser att detta måste ske framför allt genom utnyttjande av vårt lands egna energiresurser. Och de är enorma. De svenska alunskifferna innehåller världens största kända uranfyndigheter. De finns i Billingen, Skåne och Östergötland och i hela östra fjällområdet från Dalarna upp till Norrbotten.

I samma alunskiffer finns inte bara uran utan också kolföreningar, som kan ge oss olja, metanol och en massa industrimetaller som vi nu i stor utsträckning importerar.

Vi har, som nämnts, också uranfyndigheter i Norrbotten. De finns i den mest arbetslöshetsdrabbade delen, dvs. inom Arjeplogs och Arvidsjaurs kommuner. En exploatering av dessa tillgångar skulle kunna skapa många nya jobb och ge Arjeplogs kommun en chans till liv och utveckling.

Vi är för kärnkraftens fredliga utnyttjande, och i konsekvens därmed föreslår vi i motionen 1014 att urantillgångarna i Norrbotten såväl som i övriga delar av landet skall tas till vara. Vi tycker att det är ett brott mot det sunda förnuftet att man i en tid, då man talar om energikris, inte förbereder sig för ett brett, statligt tillvaratagande av en så utomordentligt rik energitillgång som de uranfyndigheter vi har i vårt eget land.

Alternativet till uranmalmens och kärnkraftens utnyttjande för fredliga ändamål är ett fortsatt stort oljeberoende. De som har anledning att gnugga händerna av fröjd över en sådan utveckling är oljetrusternas finansmagnater. De begriper att om Sverige avstår från att utnyttja den inhemska energitillgång som kärnkraften utgör måste Sverige importera mera olja. Då tjänar oljebolagen ännu mera pengar. Oljeberoendet ökar, och då fastnar

---

*Energipolitiken,
m. m.*

Sverige ännu värre i den svarta smet som visserligen ger nödvändig energi men som också snart har tagit död på alla sjöar i Syd- och Mellansverige, som på längre sikt ökar riskerna för cancer och andra sjukdomar, som smutsar ned våra sjöar och som framstår som massmördare av Östersjöns växt- och djurliv. Eller skall alternativet vara att återgå till forna tiders energisnåla samhälle? Vill ni det? Vill svenska folket det? Så måste frågan ställas.

Visst, säger en del av de naiva eller samvetslösa. Vi skall ha nolltillväxt! Vi skall ha ett energisnålt samhälle! De som är äldre kommer ihåg det energisnåla samhället då gubbarna i byggsvingen kärade cement och murbruk, så att händerna blödde, då man bar tegel i stället för att använda sig av energikrävande hissar och kranar, då skogens arbetare slet som djur med timmersvans och yxa, då våra mödrar tvättade för hand och sköljde i iskallt vatten, då man bodde kallare och sämre, sparade på lyset och avspisade pensionärerna med dåliga snuspengar. Är det den tiden vi skall ha tillbaka? Den frågan bör ju ställas i det här sammanhanget. Vi säger nej och är övertygade om att också massorna i Sverige kommer till den slutsatsen när verkningarna av den hysteri som oansvariga politiker och massmedia piskat upp går över, när folk får tid och ro att tänka över alternativet.

Stoppas kärnkraften är alternativet energibrist – särskilt torra år då vattenkraften ger mindre –, ökning av användningen av olja, prisstegringar på elkraft, försök att styra genom att exempelvis förbjuda elvärme för bostadsuppvärmning samt höjning av priserna på olja och bensen in absurdum.

I debatten nämns vedalternativ och biomassa från energiskogar. Vi tycker också att man skall ta till vara det som är möjligt av skogsavfall och liknande, men man kan ju fundera över om det förnuftigaste är att bränna upp det. För att man skall vara på det klara med proportionerna måste man ju också framhålla att för att ersätta 8 miljoner ton olja med skog krävs att lika mycket som hälften av dagens skogsavverkning används för elkraftsproduktion.

Nej, man kan inte med bibehållen trovärdighet säga som två av riksdagens partier, nämligen att man vill skapa flera hundra tusen nya jobb, bygga upp nya statliga basindustrier, utveckla regionerna och samtidigt säga att man vill minska oljeberoendet, avstå från älvutbyggnader och också säga nej till kärnkraftens utveckling. T. o. m. ett barn måste begripa att det är omöjligt att utföra den trollkonsten. För att på sikt garantera jobben, för att kunna hålla en hygglig standard måste man garantera energitillförseln. Det är en av de avgörande förutsättningarna, som man har försökt dölja genom öronbedövande skräckpropaganda. Jag tycker också att man bör komma ihåg att många av dem som står i spetsen och som leder och underblåser kampanjen mot kärnkraftens fredliga användning till stor del är folk med höga löner – väletablerade tyckare som har sitt på det torra. De som i första hand drabbas av en energikris är inte den svenska överklassen och de rika. De klarar sig alltid. De har råd att betala, även om oljan och bensen blir 100 eller 500 % dyrare.

Nej, det är arbetarklassen som på sina ryggar kommer att få bära konsekvenserna av de moderna grön-skära småborgerliga mörkmännens kampanj mot den tekniska utvecklingen och ett förnuftigt utnyttjande av

landets energitillgångar.

Arbetspartiet kommunisternas linje är att kärnkraften skall vara en naturlig del av ett svenskt nationellt energiprogram som alltså bör utvecklas och inte avvecklas. Vi avvisar inte andra energiformer och inte heller de alternativ som arbetats fram i form av solenergi, jordvärme osv., men vi är övertygade om att inom överskådlig tid sådana alternativa former inte kommer att få annat än marginell betydelse.

Vi betraktar kärnkraften som ett sätt att minska vårt oljeberoende, att hejda miljöförstörelsen samtidigt som vi säkrar en nödvändig tillgång till energi. Vårt krav är självfallet att hela energisektorn överförs i samhällets ägo, vilket också är en av de viktiga förutsättningarna för att skapa största möjliga säkerhet. Vi vill gå till attack mot lögnen, bedrägeriet och förtigandet av sanningen som nu präglar den förljugna s. k. information som det svenska folket så länge har preparerats med.

Propagandan tar sig många former. Det är inte så länge sedan jag lyssnade till en "lågenergivisa" av en av våra trubadurer. Visan hette "Mera hantverk – mindre stress". Han målade upp en bild av den blomstrande landsbygd som människorna skulle återvända till, de skulle använda sina händer, odla sina grönsaker och använda litet energi.

Detta är ju floskler och det kan de tillåta sig som inte har någon erfarenhet av forna tiders blåslit och som heller inte har en tanke på att ta på sig blåblusen och sätta i gång med flåhacka eller gamla tiders skogsverktyg. En schlagertförfattare kan naturligtvis ta sin energisnåla skrivmaskin och flytta ut till idyllen, men metallarbetaren Pettersson kan inte ta svarven med sig och sticka i väg till det småskaliga lågenergiamhället någonstans på vår landsbygd. Man kan inte vrida klockan tillbaka, och den "gamla goda tiden" var alls ingen god tid för svensk arbetarklass.

Från kärnkraftsmotståndarnas sida pekar man ibland på att tidigare prognoser om energiförbrukningen inte stämmer. Det har inte blivit den ökning som man förutsåg, säger man. Och det är klart. Visst måste det gå åt mindre energi, när industrin går för halv maskin, när fabriker läggs ner, maskinerna tystnar och folk blir arbetslösa. Visst sparar man energi när industriproduktionen sjunker.

Men är det så man skall ha det i framtiden? Den frågan måste ju besvaras med ett rungande nej.

Jag tycker att det engagemang som utvecklats under senare år i den här frågan är imponerande. Kampanjen mot kärnkraftens fredliga utnyttjande har engagerat många människor. Många ärligt tänkande är oroade över risker som utan tvivel finns med kärnkraften liksom med så mycket annat.

Men det hela får ju ändå en spöklik karaktär – det är som om man slogs mot skuggan i stället för mot den reella och allvarliga faran mot människors lycka och framtid, nämligen kärnvapenhotet mot mänskligheten. Vi råkar ju leva i ett Europa som är fullproppat med kärnvapen. I världen i dag finns en kärnvapenarsenal som motsvarar mer än en miljon Hiroshimabomber. Vi vet ju vad en atombomb i Hiroshima betydde. Multiplicera död, lidande och förödelse en miljon gånger, om nu tanken mäktar detta. SIPRI, det

Nr 169

Onsdagen den
6 juni 1979

---

*Energipolitiken,
m. m.*

Onsdagen den
6 juni 1979

---

*Energipolitiken,
m. m.*

internationella fredsforskningsinstitutet, klargjorde i sin årsbok i fjol att om bara hälften av denna väldiga arsenal kommer till användning, kan 400 stora städer på norra halvklotet raderas ut.

Nej, hotet mot mänskligheten ligger i kärnvapenupprustningen, i att kärnkraftens resurser skall kunna användas för att sprida död och förödelse – inte för att man vill använda dem för fredliga ändamål för att producera nyttig energi.

Vårt parti står nu som ensam försvarare av en utveckling, som skulle innebära ett förnuftigt utnyttjande av kärnkraften för att minska vårt lands oljeberoende och trygga tillgången till energi. På sikt är vi övertygade om att den linjen kommer att få stöd av en bred folkmajoritet därför att den rimmar med det sunda förnuftet, därför att den rimmar med omsorgen om arbetarklassens intressen.

FILIP JOHANSSON (c):

Herr talman! Det skulle kanske vara intressant att polemisera mot min ärade bänkkamrat, men jag skall avstå från detta vid denna sena timme. Men när det gäller att måla upp den framtid som vi skulle gå till mötes om kärnenergin inte kom till användning är Alf Lövenborg verkligen den som går i täten för mörkmännens hysteri. Därom torde det inte råda något som helst tvivel.

Jag skall inte orda vidare om kärnkraften. Jag skall i stället beröra en ädlare energikälla, nämligen vattenkraften. Jag skall tala några få minuter i ett ärende som är en aning okonventionellt – det skall jag gärna erkänna.

Torsten Stridsman och jag har i en motion till årets riksmöte, som behandlas i näringsutskottets betänkande nr 60, föreslagit att Vattenfall skall avstå sina i Norrbotten belägna kraftverk till ett kraftföretag i Norrbotten. Vattenfall skulle avstå sina kraftverk till det bokförda värdet.

Vi hade inte räknat med ett bifall till motionen vid årets riksmöte. Men vi tycker att det är angeläget att den här debatten tas upp. Jag är helt övertygad om att detta inte är sista gången som denna fråga behandlas här i kammaren.

För de allra flesta är det säkerligen väl känt att Vattenfall tar utomordentligt stora pengar från kraftverken i Norrbotten. Det är åtminstone för oss i Norrbotten väl känt, men här i kammaren talar man inte särskilt ofta om den saken. Det som mest dominerar diskussionerna om Norrbotten i den här kammaren är det behov av stöd som olika företag i Norrbotten – både statliga och enskilda – har haft under de år som gått. Dessa diskussioner har närmast gett intrycket av att Norrbotten mer skulle vara en tärande än en närande del av vårt land.

Det bruttoöverskott från vattenfallen som kommer hela samhället till del torde f. n. röra sig om 900 miljoner eller kanske 1 miljard kronor per år.

Om vi gör en jämförelse med kraftförsörjningen i de södra delarna av vårt land, finner vi att det där dominerande kraftföretaget, nämligen Sydkraft, i huvudsak är kommunägt. Till ägarna hör även vissa företag. Det netto som detta företag ger kommer följaktligen direkt de kommuner och de företag till

godo som är engagerade i Sydkraft. Rent allmänt torde man kunna säga att de basindustrier, t. ex. inom skog och stål, som haft kraftföretag i sin ägo har klarat den krissituation som rått under de senaste åren på ett utomordentligt bra sätt. Det är ingenting att säga om den saken. Men det kan inte hjälpas att vi i Norrbotten, där vi har så många statsägda företag, ändå gärna skulle ha sett att de företagen fått andel i de vinster som Vattenfall har gjort på de i Norrbotten belägna kraftverken.

Situationen när det gäller kraftverken har alltid varit den att det har varit en opinion mot byggandet av dem – men på grund av den arbetsmarknadssituation som varit rådande har människorna till slut böjt sig och accepterat en utbyggnad av älvarna trots att de varit medvetna om att det skulle innebära en i mycket hög grad försämrad miljö. Man har vetat om att miljön aldrig kommer att kunna återställas efter det att dessa utbyggnader har skett. Det har getts en liten – utomordentligt ringa – ersättning för de intrång som gjorts.

Det hade varit rimligt att de vinster dessa kraftföretag fått hade stannat kvar i den bygd där utbyggnaden har skett och därigenom bidragit till att i fortsättningen ge bygden en ordentlig kompensation för de förluster som uppstått genom en i hög grad förändrad miljö. Så har inte skett i vårt län, och vi har tagit upp den här frågan för att få den under debatt. Vi tvekar inte att återkomma. Vi tror att frågan måste lösas i en framtid.

I den här frågans första behandling har enbart centerpartister ställt upp bakom vår motion och menat att det är väl motiverat att utreda förutsättningarna för att bygga upp ett energiföretag i Norrbotten i enlighet med vårt förslag. Men även om det bara är centerpartister som slutit upp bakom vår motion är jag övertygad om att man i Norrbotten – och på Norrbottensbanken – är överens med oss om att det borde bildas ett Norrbottens eget energiföretag med de nuvarande kraftverken som underlag.

Därmed ber jag, herr talman, att få yrka bifall till reservationen 32.

ALF LÖVENBORG (apk) kort genmäle:

Herr talman! Filip Johansson började med att säga att han inte skulle polemisera mot mig. Sedan kallade han mig mörkman. Det tycker jag inte var riktigt logiskt, men logik är inte det som framför allt kännetecknar centerpartiet. Det är väl fallet inte minst när det gäller frågan om energipolitiken. Men, Filip Johansson, man kan inte stoppa produktivkrafternas utveckling och sedan tro att de står stilla. Då bäddar man för tillbakagång.

Nu säger Filip Johansson att jag är en mörkman därför att jag pläderar för teknikens och vetenskapens landvinningar. Jag har en bestämd känsla av att mörkmännen finns framför allt i Filip Johanssons parti och i stor utsträckning bland grönsaksvänstern. Det är inte logiskt att kalla mig mörkman när Filip Johansson och övriga centerpartister själva driver på en utveckling som innebär att vi riskerar att i betydligt större utsträckning få använda oss av kolkraft i stället för kärnkraft. Jag tycker att ordet mörkman återfaller på den som vill att vi skall övergå till att använda kol i större utsträckning. Det är i

verklig och bokstavig mening ett mörkt alternativ. Jag tycker över huvud taget att centerns inlägg i debatten är byggda på svårförståeliga och ologiska argument – men det får väl vara nog ordat därom i det här sammanhanget.

FILIP JOHANSSON (c) kort genmäle:

Herr talman! Jag citerade bara ett litet fåtal av de uttryck som Alf Lövenborg använde i sitt anförande. Han pratade om hysteri och mörkmän när han utmålade den situation som skulle komma att råda om kärnkraften skulle ställas åsido. Jag citerade dessa uttryck mot den bakgrunden att om Alf Lövenborg skall stå för försvaret för kärnkraften och använda sådana uttryck, då är han inte mindre mörkman än någon annan, utan tvärtom leder han ligan i god takt.

ALF LÖVENBORG (apk) kort genmäle:

Herr talman! Jag vill upprepa vad jag tidigare sade, att jag tror att man ute på arbetsplatserna bland vanligt folk betydligt bättre förstår min argumentation. Däremot förstår man nog dåligt hur det skall gå ihop med den energipolitik som centern företräder, när man säger: Vi skall inte bygga ut älvarna, vi skall minska oljeberoendet, vi skall inte använda kärnkraften, men vi skall skapa 400 000 nya jobb. Att inte den matematiken går ihop begriper t. o. m. ett barn.

AXEL ANDERSSON (s):

Herr talman! Dagens energipolitiska debatt har till en del handlat om vårt behov av att finna nya och ekonomiskt utvecklingsbara energikällor.

I både propositionen och betänkandet framhålls t. ex. vikten av att man snabbt når fram till produktion av syntetiska drivmedel ur inhemska råvaror i syfte att nedbringa vårt beroende av framför allt olja i vår energiförsörjning.

Utskottet finner det vidare angeläget att åtgärder av olika slag vidtas för att underlätta introduktion och produktion av syntetiska drivmedel. Enligt vad utskottet skriver bör en anläggning för produktion av metanol därför snarast komma till stånd.

Utskottet anser att regeringen i samarbete med det halvstatliga Metanolutveckling AB bör låta utarbeta förslag till en anläggning för produktionen av metanol. Däremot säger utskottet ingenting om var en sådan anläggning bör placeras i landet.

Svensk Metanolutveckling AB har, tillsammans med Stora Kopparberg, genom mycket omfattande utredningar kommit fram till att den nyligen nedlagda sulfidfabriken i Bergvik, inom Söderhamns kommun i Hälsingland, är väl lämpad för försöksverksamhet med metanolproduktion. Redan i januari månad i år tillskrev Metanolutveckling AB regeringen och pekade på angelägenheten av att bolaget tillsammans med Stora Kopparberg snarast fick starta en sådan försöksverksamhet i Bergvik.

Vid den uppvaktning som Söderhamns kommun, Stora Kopparberg,

Metanolutveckling och företrädare för Studsviks energiteknik hade för industriminister Huss och energiminister Tham den 8 maj i år uttryckt regeringensföreträdarna stort intresse för det här pilotprojektet.

Energiministern lovade vid detta tillfälle att snarast ta initiativ till diskussioner med bl. a. Solbränsledelegationen, nämnden för energiproduktionsforskning och Svensk Metanolutveckling AB för att få fram ett beslutsunderlag för en demonstrationsanläggning. Sådana diskussioner skulle enligt energiministern kunna vara i gång senast i juni månad i år.

Det är främst av två skäl viktigt att den här försöksverksamheten kommer till stånd omgående. Det ena är att vi verkligen bör komma i gång med produktion av drivmedel ur inhemska råvaror för att på så sätt så fort som möjligt bidra till en nödvändig minskning av vårt stora oljeberoende. Rönjings- och gallringsvirke, stubbar och annat skogsavfall kan med fördel användas vid metanolframställning. Ju snabbare man kommer i gång med den här försöksverksamheten, desto tidigare kan utvärdering ske och fullskalig produktion komma i gång.

Det andra skälet är att sysselsättningstillfällen skapas i en hårt drabbad bygd om försöksverksamheten förläggs till Bergvik. Ca 40 personer kan då få jobb på en ort, där helt nyligen närmare 230 människor blev arbetslösa på grund av att driften vid sulfittfabriken lades ner.

Förutom tillgång till välutbildad arbetskraft finns här både lämpliga fabriksbyggnader och tillräckligt med råvara.

Alla nödvändiga produktionsfaktorer finns alltså. Därför menar jag att allt talar för att försöksproduktionen av metanol bör förläggas till Bergvik i södra Hälsingland.

Herr talman! Södra Hälsingland är mycket starkt beroende av den utveckling som sker inom skogsnäringen. Enbart inom Söderhamns kommun är 40 % av de yrkesverksamma direkt eller indirekt beroende av skogsbruket och skogsindustrin. Den strukturomvandling som nu äger rum inom den svenska skogsnäringen, med en utveckling i riktning mot större enheter, kommer att slå mycket hårt mot skogsindustrin i södra Hälsingland, eftersom massaindustrin inom det området till större delen består av små enheter med en årsproduktion runt 100 000 ton sulfat- eller sulfitmassa. Nedläggningen av sulfittfabriken i Bergvik är det senaste exemplet på detta. Därför är det viktigt att ersättningsjobb tillskapas på de orter som drabbas av de här strukturförändringarna. De 40 arbetstillfällen som skulle skapas i Bergvik genom att försöksproduktionen av metanol förlades dit är mot den bakgrunden ett mycket välbehövligt tillskott.

Herr talman! Jag hälsar med tillfredsställelse utskottets klara ställningstagande för en snar försöksverksamhet med framställning av syntetiska drivmedel.

Det är angeläget att ta till vara alla möjligheter när det gäller att minska vårt oljeberoende, men inte minst på sådana områden där vi själva har god tillgång till erforderlig råvara. Därför bör regeringen enligt min uppfattning omgående vidta de åtgärder som erfordras från samhällets sida för att få i gång ett

Onsdagen den
6 juni 1979

*Energipolitiken,
m. m.*

metanolprojekt.

Även om utskottet – av naturliga skäl – inte ansett sig böra uttala sig om *vart* försöksproduktionen av metanol skall förläggas, anser jag, herr talman, på de skäl jag nyss anfört att Bergvik i södra Hälsingland är den rätta platsen att lägga den här försöksproduktionen på.

ERIK JOHANSSON i Hållsta (c):

Herr talman! Jag har tillsammans med några centerkamrater i motionen 808 yrkat att skogsavfall och lövskog i stor skala skall användas för energiändamål. Detta har jag, förutom av energimässiga skäl, gjort av miljömässiga, ekologiska, medicinska, sysselsättningskapande och ekonomiska skäl.

Jag har i motionen yrkat på förbud mot att med kemiska medel från luften döda lövvegetation, eftersom vi med ett förbud får mindre negativa miljömässiga, ekologiska och medicinska effekter på vegetationen. Också allemansrätten får då ett mera meningsfullt värde. Men vi får även ett annorlunda skogsbestånd, med större inslag av lövskog. Om vi röjer den skogen manuellt och vid rätt tidpunkt, får vi dessutom en hög tillväxtgrad. Vi får på så sätt ett växelbruk i skogsbruket, som genom lövets gynnsamma verkan på markstrukturen påverkar det långsiktiga skogsbruket positivt i form av bättre tillväxt i den efterföljande barrgenerationen. Lövskogen, som i motsats till barrskogen inte har någon försurande effekt, bidrar således till att skogar och vattendrag inte ytterligare försuras.

Den här sortens skogsbruk skulle också ge en mängd olika sysselsättningar, som inte behöver vara säsongbaserade. Socialdemokraterna har ju under detta riksmöte krävt att skogsbrukarna skall, oavsett lönsamhet, göra kontinuerliga avverkningar. Om vi satsar på ett skogsbruk i ekologisk balans enligt motionen 808, kan socialdemokraternas krav uppfyllas i den mån det gäller avverkning av skog för energiändamål.

Slutligen blir även de ekonomiska konsekvenserna fördelaktiga. Som jag påpekar i motionen köpte vi olja för 15 miljarder kronor 1977. För en stor del av den oljan producerade vi sedan pappersmassa, som vi exporterade med förlust. Det måste vara fördelaktigare att göra energi av lövskogen i stället.

Nu säger föredraganden i utskottet att om lövskogen kan tas i anspråk för energiproduktion i stor skala, kan detta leda till att ett konkurrensförhållande kan uppstå mellan virke för industriändamål och virke för energianvändning. Jag har tagit till orda för att protestera mot det uttalandet. Under mina 35 år som skogsbrukare har det nästan alltid varit svårt att sälja lövskog med lönsamhet. Om vi fick till stånd ett skogsbruk i enlighet med det förslag som jag anfört och använde råvaran som energiråvara, skulle vi få ett intensivare och friskare skogsbruk med bättre tillväxt, vilket på så vis kunde ge råvaror för såväl industriella ändamål som energiändamål.

Jag har inget yrkande.

Överläggningen var härmed slutad.

Näringsutskottets betänkande nr 60

Mom. 1

Propositioner gavs på bifall till

1:o) utskottets hemställan med godkännande av utskottets motivering,

2:o) utskottets hemställan med godkännande av den i reservationen nr 1 av Fritz Börjesson m. fl. anförda motiveringen,

3:o) motionen nr 211 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del samt

4:o) utskottets hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall till motionen nr 2710 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg i motsvarande del,

och förklarades den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då Olof Johansson begärde votering upptogs för bestämmande av kontraposition i huvudvoteringen de återstående propositionerna, av vilka den under 2:o) angivna förklarades ha flertalets mening för sig. Sedan Rolf Hagel begärt votering upptogs för bestämmande av kontraposition i voteringen om kontraposition i huvudvoteringen ånyo propositionerna under 3:o) och 4:o), av vilka den under 3:o) angivna förklarades ha flertalets mening för sig. Rolf Hagel begärde emellertid åter votering, varför följande voteringsproposition upplästes och godkändes:

Den som vill att kammaren till kontraposition i voteringen om kontraposition i huvudvoteringen angående näringsutskottets hemställan i betänkandet nr 60 mom. 1 antar motionen nr 211 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren till kontraposition i förstnämnda votering antagit utskottets hemställan med den ändring däri som föranleds av bifall till motionen nr 2710 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Rolf Hagel begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 15
Nej - 11
Avstår - 285

I enlighet härmed blev följande voteringsproposition för voteringen om kontraposition i huvudvoteringen uppläst och godkänd:

Den som vill att kammaren till kontraposition i huvudvoteringen angående näringsutskottets hemställan i betänkandet nr 60 mom. 1 antar utskottets hemställan med godkännande av den i reservationen nr 1 av Fritz Börjesson m. fl. anförda motiveringen röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit motionen nr 211 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Nr 169

Onsdagen den
6 juni 1979

Energipolitiken,
m. m.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Oswald Söderqvist begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 97
Nej - 15
Avstår - 197

I enlighet härmed upplästes och godkändes följande voteringsproposition för huvudvoteringen:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkandet nr 60 mom. 1 med godkännande av utskottets motivering röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit utskottets hemställan med godkännande av den i reservationen nr 1 av Fritz Börjesson m. fl. anförda motiveringen.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Olof Johansson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 219
Nej - 92
Avstår - 2

Mom. 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 211 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Oswald Söderqvist begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkandet nr 60 mom. 2 röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 211 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Oswald Söderqvist begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 299
Nej - 12
Avstår - 2

Mom. 3 och 4

Kammaren biföll vad utskottet i dessa möment hemställt.

Mom. 5

Positioner gavs på bifall till 1:o) utskottets hemställan, 2:o) motionen nr 2422 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del samt 3:o) motionen nr 2317 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg i motsvarande del, och förklarades den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då Oswald Söderqvist begärde votering upptogs för bestämmande av kontrapositionen ånyo de båda återstående propositionerna, av vilka den under 2:o) angivna förklarades ha flertalets mening för sig. Sedan Rolf Hagel begärt votering beträffande kontrapositionen, upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren till kontraposition i huvudvoteringen angående näringsutskottets hemställan i betänkandet nr 60 mom. 5 antar motionen 2422 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit motionen nr 2317 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Rolf Hagel begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 17
Nej - 10
Avstår - 284

I enlighet härmed blev följande voteringsproposition uppläst och godkänd:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkandet nr 60 mom. 5 röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 2422 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Oswald Söderqvist begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 299
Nej - 12
Avstår - 2

Nr 169

Onsdagen den
6 juni 1979

---

*Energipolitiken,
m. m.*

Onsdagen den
6 juni 1979

*Energipolitiken,
m. m.*

Mom. 6 och 7

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 8

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 2 av Bengt Sjönell m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Olof Johansson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkandet nr 60 mom. 8 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 2 av Bengt Sjönell m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Olof Johansson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 220
Nej - 92
Avstår - 2

Mom. 9

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 2422 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Oswald Söderqvist begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkandet nr 60 mom. 9 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 2422 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Oswald Söderqvist begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 300
Nej - 12
Avstår - 2

Mom. 10-12

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 13

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 3 av Bengt Sjönell m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Olof Johansson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkan-

det nr 60 mom. 13 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 3 av Bengt Sjönell m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Olof Johansson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 232
Nej - 79
Avstår - 3

Mom. 14 och 15

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 16

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 4 av Erik Hovhammar och Margaretha af Ugglas, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Margaretha af Ugglas begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkan-

det nr 60 mom. 16 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 4 av Erik Hovhammar och Margaretha af Ugglas.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Margaretha af Ugglas begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 264
Nej - 49
Avstår - 2

Mom. 17 och 18

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Onsdagen den
6 juni 1979

---

*Energipolitiken,
m. m.*

Mom. 19

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 5 av Bengt Sjönell m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Olof Johansson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkandet nr 60 mom. 19 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 5 av Bengt Sjönell m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Olof Johansson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 223
Nej – 90
Avstår – 2

Mom. 20

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 6 av Bengt Sjönell m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Olof Johansson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkandet nr 60 mom. 20 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 6 av Bengt Sjönell m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen.

Mom. 21, 22 a och b

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 22 c

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 1521 av Oswald Söderqvist m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Oswald Söderqvist begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkandet nr 60 mom. 22 c röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 1521 av Oswald Söderqvist m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Oswald Söderqvist begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 300
Nej - 14

Mom. 22 d och e samt 23 a

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 23 b

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 1662 av Eivor Marklund och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Oswald Söderqvist begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkandet nr 60 mom. 23 b röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 1662 av Eivor Marklund.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Oswald Söderqvist begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 300
Nej - 13
Avstår - 2

Mom. 23 c

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 2224 av Alf Lövenborg och Rolf Hagel i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Rolf Hagel begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkandet nr 60 mom. 23 c röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 2224 av Alf Lövenborg och Rolf Hagel i motsvarande del.

Nr 169

Onsdagen den
6 juni 1979

*Energipolitiken,
m. m.*

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Rolf Hagel begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 300
Nej - 13

Mom. 24-27

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 28

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 542 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Rolf Hagel begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkan-
det nr 60 mom. 28 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 542 av Rolf Hagel och Alf
Lövenborg i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Rolf Hagel begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 299
Nej - 10

Mom. 29 och 30

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 31

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 2422 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Oswald Söderqvist begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkan-
det nr 60 mom. 31 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 2422 av Lars Werner m. fl. i
motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Oswald Söderqvist begärde

rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 299
Nej - 12
Avstår - 2

Nr 169

Onsdagen den
6 juni 1979

---

*Energipolitiken,
m. m.*

Mom. 32

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 8 av Bengt Sjönell m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Olof Johansson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkan-
det nr 60 mom. 32 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 8 av Bengt Sjönell
m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens
ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Olof Johansson begärde
rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröst-
ning gav följande resultat:

Ja - 221
Nej - 92
Avstår - 2

Mom. 33 och 34

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 35

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 10 av Bengt Sjönell m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Olof Johansson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkan-
det nr 60 mom. 35 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 10 av Bengt Sjönell
m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens
ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Olof Johansson begärde

Onsdagen den
6 juni 1979

---

*Energipolitiken,
m. m.*

rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 221
Nej - 91
Avstår - 3

Mom. 36

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 11 av Bengt Sjönell m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Olof Johansson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkandet nr 60 mom. 36 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 11 av Bengt Sjönell m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Olof Johansson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 219
Nej - 92
Avstår - 3

Mom. 37

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 12 av Bengt Sjönell m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Olof Johansson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkandet nr 60 mom. 37 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 12 av Bengt Sjönell m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Olof Johansson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 219
Nej - 91
Avstår - 4

Mom. 38

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 13 av Bengt Sjönell m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Olof Johansson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkandet nr 60 mom. 38 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 13 av Bengt Sjönell m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Olof Johansson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 222
Nej - 90
Avstår - 3

Mom. 39

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 14 av Bengt Sjönell m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Olof Johansson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkandet nr 60 mom. 39 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 14 av Bengt Sjönell m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen.

Mom. 40

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 15 av Bengt Sjönell m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Olof Johansson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkandet nr 60 mom. 40 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 15 av Bengt Sjönell m. fl.

Nr 169

Onsdagen den
6 juni 1979

---

*Energipolitiken,
m. m.*

Onsdagen den
6 juni 1979

*Energipolitiken,
m. m.*

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Olof Johansson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 223
Nej - 88
Avstår - 3

Mom. 41

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 16 av Bengt Sjönell m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Bengt Sjönell begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkandet nr 60 mom. 41 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 16 av Bengt Sjönell m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Bengt Sjönell begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 222
Nej - 91
Avstår - 2

Mom. 42

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 17 av Bengt Sjönell m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Bengt Sjönell begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkandet nr 60 mom. 42 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 17 av Bengt Sjönell m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Bengt Sjönell begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 223
Nej - 90
Avstår - 1

Mom. 43 och 44

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 45

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 2317 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Rolf Hagel begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkan-
det nr 60 mom. 45 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 2317 av Rolf Hagel och Alf
Lövenborg i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens
ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Rolf Hagel begärde rösträkning
verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav
följande resultat:

Ja – 299
Nej – 12

Mom. 46

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen
nr 18 av Bengt Sjönell m. fl., och förklarades den förra propositionen vara
med övervägande ja besvarad. Sedan Bengt Sjönell begärt votering upplästes
och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkan-
det nr 60 mom. 46 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 18 av Bengt Sjönell
m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens
ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Bengt Sjönell begärde rösträk-
ning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav
följande resultat:

Ja – 224
Nej – 91

Mom. 47

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr
288 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra
propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Oswald Söderqvist
begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Onsdagen den
6 juni 1979

*Energipolitiken,
m. m.*

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkandet nr 60 mom. 47 röstar ja, den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 288 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Oswald Söderqvist begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 301

Nej – 13

Mom. 48-51

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 52

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 19 av Bengt Sjönell m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Bengt Sjönell begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkandet nr 60 mom. 52 röstar ja, den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 19 av Bengt Sjönell m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen.

Mom. 53

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 2422 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Oswald Söderqvist begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkandet nr 60 mom. 53 röstar ja, den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 2422 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Oswald Söderqvist begärde

rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 299
Nej - 12
Avstår - 2

Nr 169

Onsdagen den
6 juni 1979

---

*Energipolitiken,
m. m.*

Mom. 54

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 2422 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad.

Mom. 55

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 20 av Bengt Sjönell m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Bengt Sjönell begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkan-
det nr 60 mom. 55 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 20 av Bengt Sjönell
m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens
ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Bengt Sjönell begärde rösträk-
ning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav
följande resultat:

Ja - 223
Nej - 92

Mom. 56

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 2422 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad.

Mom. 57

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 21 av Bengt Sjönell m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Bengt Sjönell begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkan-
det nr 60 mom. 57 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 21 av Bengt Sjönell
m. fl.

Onsdagen den
6 juni 1979

Energipolitiken,
m. m.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Bengt Sjönell begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 219
Nej - 91

Mom. 58 och 59

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 60

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 22 av Bengt Sjönell m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Bengt Sjönell begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkan-
det nr 60 mom. 60 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 22 av Bengt Sjönell
m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Bengt Sjönell begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 223
Nej - 92

Mom. 61

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 23 av Bengt Sjönell m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Bengt Sjönell begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkan-
det nr 60 mom. 61 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 23 av Bengt Sjönell
m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Bengt Sjönell begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 224
Nej - 90

Onsdagen den
6 juni 1979

---

*Energipolitiken,
m. m.**Mom. 62 a*

Propositioner gavs på bifall till 1:o) utskottets hemställan. 2:o) reservationen nr 24 av Bengt Sjönell m. fl. i motsvarande del samt 3:o) motionen nr 2422 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då Bengt Sjönell begärde votering upptogs för bestämmande av kontrapositionen ånyo de båda återstående propositionerna, av vilka den under 2:o) angivna förklarades ha flertalets mening för sig.

I enlighet härmed blev följande voteringsproposition uppläst och godkänd:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkan-
det nr 60 mom. 62 a röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 24 av Bengt Sjönell m. fl. i
motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens
ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Bengt Sjönell begärde rösträk-
ning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav
följande resultat:

Ja - 221
Nej - 92
Avstår - 1

Mom. 62 b och c

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 63

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservatio-
nen nr 25 av Bengt Sjönell m. fl., och förklarades den förra propositionen vara
med övervägande ja besvarad. Sedan Bengt Sjönell begärt votering upplästes
och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkan-
det nr 60 mom. 63 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 25 av Bengt Sjönell
m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens
ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Fritz Börjesson begärde
rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröst-
ning gav följande resultat:

Ja - 236
Nej - 77

Onsdagen den
6 juni 1979

*Energipolitiken,
m. m.*

Mom. 64

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. 65 a

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 26 av Bengt Sjönell m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Bengt Sjönell begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkandet nr 60 mom. 65 a röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 26 av Bengt Sjönell m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen.

Mom. 65 b

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 2422 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Oswald Söderqvist begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkandet nr 60 mom. 65 b röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 2422 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Oswald Söderqvist begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 299
Nej – 12
Avstår – 2

Mom. 66

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 2422 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad.

Mom. 67–76

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 77

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 27 av Erik Hovhammar och Margaretha af Ugglas, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Margaretha af Ugglas begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkandet nr 60 mom. 77 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 27 av Erik Hovhammar och Margaretha af Ugglas.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Margaretha af Ugglas begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 264
Nej - 49

Mom. 78

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 28 av Bengt Sjönell m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Bengt Sjönell begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkandet nr 60 mom. 78 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 28 av Bengt Sjönell m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Bengt Sjönell begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 222
Nej - 90
Avstår - 1

Mom. 79

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. 80

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 29 av Bengt Sjönell m. fl., och förklarades den förra propositionen vara

Nr 169

Onsdagen den
6 juni 1979

*Energipolitiken,
m. m.*

med övervägande ja besvarad. Sedan Bengt Sjönell begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkandet nr 60 mom. 80 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 29 av Bengt Sjönell m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Bengt Sjönell begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 223

Nej - 91

Mom. 81

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 30 av Bengt Sjönell m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Bengt Sjönell begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkandet nr 60 mom. 81 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 30 av Bengt Sjönell m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Bengt Sjönell begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 222

Nej - 91

Avstår - 1

Mom. 82

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. 83

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 31 av Bengt Sjönell m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Bengt Sjönell begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkan-
det nr 60 mom. 83 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 31 av Bengt Sjönell
m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens
ledamöter ha röstat för ja-propositionen.

Mom. 84 och 85 a

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 85 b

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr
2414 av Magnus Persson m. fl., och förklarades den förra propositionen vara
med övervägande ja besvarad. Sedan Magnus Persson begärt votering
upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkan-
det nr 60 mom. 85 b röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 2414 av Magnus Persson
m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens
ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Magnus Persson begärde
rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröst-
ning gav följande resultat:

Ja - 291
Nej - 19
Avstår - 2

Mom. 85 c

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr
2422 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra
propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Oswald Söderqvist
begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkan-
det nr 60 mom. 85 c röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 2422 av Lars Werner m. fl. i
motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens
ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Oswald Söderqvist begärde

Nr 169

Onsdagen den
6 juni 1979

---

*Energipolitiken,
m. m.*

Nr 169

Onsdagen den
6 juni 1979

---

*Energipolitiken,
m. m.*

rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 299
Nej – 13
Avstår – 2

Mom. 86 och 87

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 88

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 32 av Bengt Sjönell m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Bengt Sjönell begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkandet nr 60 mom. 88 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 32 av Bengt Sjönell m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Filip Johansson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 224
Nej – 88
Avstår – 2

Mom. 89

Utskottets hemställan bifölls.

Skatteutskottets betänkande nr 44

Mom. 1–3

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 4

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av Nils Hörberg och Wilhelm Gustafsson i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Wilhelm Gustafsson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 44 mom. 4 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av Nils Hörberg och Wilhelm Gustafsson i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Wilhelm Gustafsson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 282
Nej - 33

Mom. 5

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 2 av Alvar Andersson m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Alvar Andersson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 44 mom. 5 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 2 av Alvar Andersson m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Tage Sundkvist begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 230
Nej - 79
Avstår - 3

Mom. 6-9

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Jordbruksutskottets betänkande nr 34*Mom. 1, 2 och 3 a*

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 3 b

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen av Svante Lundkvist m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Wivi-Anne Radesjö begärde votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Onsdagen den
6 juni 1979

*Energipolitiken,
m. m.*

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkandet nr 34 mom. 3 b röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen av Svante Lundkvist m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Wivi-Anne Radesjö begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 163
Nej - 149
Avstår - 1

Mom. 3 c

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 2422 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Oswald Söderqvist begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkandet nr 34 mom. 3 c röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 2422 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Oswald Söderqvist begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 300
Nej - 13
Avstår - 1

Mom. 4 och 5

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Näringsutskottets betänkande nr 62

Mom. 1

Propositioner gavs på bifall till 1:o utskottets hemställan, 2:o reservationen nr 1 av Bengt Sjönell m. fl. samt 3:o utskottets hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall till motionen nr 2422 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då Olof Johansson begärde votering upptogs för bestämmande av kontrapositionen ånyo de båda återstående propositionerna, av vilka den under 2:o angivna förklarades ha flertalets mening för

sig.

I enlighet härmed blev följande voteringsproposition uppläst och godkänd:

Nr 169

Onsdagen den
6 juni 1979

---

*Energipolitiken,
m. m.*

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkan-
det nr 62 mom. 1 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av Bengt Sjönell
m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens
ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Olof Johansson begärde
rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröst-
ning gav följande resultat:

Ja - 221
Nej - 82
Avstår - 11

Mom. 2

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. 3

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservatio-
nen nr 2 av Bengt Sjönell m. fl., och förklarades den förra propositionen vara
med övervägande ja besvarad. Sedan Olof Johansson begärt votering
upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkan-
det nr 62 mom. 3 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 2 av Bengt Sjönell
m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens
ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Olof Johansson begärde
rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröst-
ning gav följande resultat:

Ja - 178
Nej - 132
Avstår - 3

Mom. 4 och 5

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 6

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservatio-

205

Automatspel

nen nr 3 av Bengt Sjönell m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Olof Johansson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammarerna bifaller näringsutskottets hemställan i betänkandet nr 62 mom. 6 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammarerna bifallit reservationen nr 3 av Bengt Sjönell m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarernas ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Olof Johansson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 197
Nej - 111
Avstår - 2

Mom. 7

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 4 av Bengt Sjönell m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Olof Johansson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammarerna bifaller näringsutskottets hemställan i betänkandet nr 62 mom. 7 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammarerna bifallit reservationen nr 4 av Bengt Sjönell m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarernas ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Olof Johansson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 196
Nej - 115
Avstår - 2

§ 2 Automatspel

Föredrogs näringsutskottets betänkande 1978/79:55 med anledning av förnyad behandling av motioner om ändringar i lotteriförordningen (1939:207), bl. a. rörande automatspel.

I sitt betänkande 1978/79:20 behandlade näringsutskottet tre motioner om ändringar i lotteriförordningen (1939:207). I motionerna begärdes bl. a.

upphävande eller inskränkning av det fr. o. m. den 1 januari gällande förbudet mot anordnande av automatspel med pengar, värdebevis, spelplattor eller liknande som vinster. Sedan kammaren den 1 mars 1979 (RD 1978/79:93 s. 75 f.) återförvisat ärendet till utskottet för ytterligare utredning avgav utskottet härmed nytt betänkande i ämnet.

I detta betänkande, 1978/79:55, behandlades ånyo motionerna 1978/79:547 av Arne Pettersson (s) och Valter Kristenson (s), vari hemställts att riksdagen beslutade

1. att tillåta spel på s. k. enarmade banditer och liknande apparater i enlighet med vad som angavs i motionen,
2. att värdet å högsta vinst i lotterier enligt lotteriförordningens § 2 ändrades till att vinst icke skulle få överstiga 200 kr.,
3. att för deltagande i nämnda lotterier fordrades en insats som icke fick överstiga 3 kr.,

1978/79:563 av Joakim Ollén (m) såvitt nu var i fråga (yrkandet 2) samt

1978/79:1513 av Bo Siegbahn (m) och Rune Torwald (c), vari hemställts att riksdagen hos regeringen skulle anhålla om utarbetandet av ett lagförslag snarast möjligt, enligt vilket spelautomater med låga insatser kunde tillåtas.

Utskottet hemställde

1. beträffande upphävande av förbudet mot automatspel att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:563, yrkandet 2,
2. beträffande tillstånd för visst automatspel med lägre insatser att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:547, yrkandet 1, och motionen 1978/79:1513,
3. beträffande värdegränser vid s. k. anmälningslotterier att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:547, yrkandena 2 och 3.

Reservation hade avgivits beträffande tillstånd för visst automatspel med lägre insatser av Hugo Bengtsson, Arne Blomkvist, Nils Erik Wååg, Ivar Högström och Lennart Pettersson (samtliga s) som ansett att utskottet under 2 bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionen 1978/79:547, yrkandet 1, och motionen 1978/79:1513 skulle anta i bilaga till betänkandet angivna förslag till

- a) lag om ändring i lotteriförordningen (1939:207), innebärande att spel på 25-öresautomater i folkparker och på tivolin skulle tillåtas,
- b) lag om ändring i lagen (1978:759) om ändring i lotteriförordningen (1939:207).

Till betänkandet hade fogats ett särskilt yttrande beträffande förbudet mot automatspel av Erik Hovhammar (m) och Margaretha af Ugglas (m).

HUGO BENGTSSON (s):

Herr talman! För drygt tre månader sedan beslutade riksdagen att till näringsutskottet för ny prövning återremittera frågan om att upphäva förbudet mot spel på s. k. enarmade banditer med 25-öresinsats och begränsad vinstmöjlighet.

Vid utskottsbehandlingen har, vilket framgår av betänkandet, en minoritet bestående av fem ledamöter reserverat sig till förmån för motionsyrkandet om upphävande av gällande förbud.

Vi reseranter anser att spel på 25-öresautomater bör, som tidigare varit fallet, tillåtas i folkparker och på tivolin. Vi anser att det finns goda skäl för ändring av nuvarande förbudslagstiftning. Denna är enligt vår uppfattning ett obefogat ingrepp i en förströelseverksamhet som har en mycket lång tradition i vårt land.

Det är vidare helt klart att en mycket stor allmänhet uppskattar detta inslag i vår nöjesvärld, och några sociala vådor har denna typ av spel med dessa låga insatser inte medfört. Detta framhåller f. ö. också utskottsmajoriteten i sitt betänkande, så på den punkten råder inga delade meningar. De sociala vådor som föranlett riksdagen att förbjuda spel på s. k. enarmade banditer var helt knutna till spel med en krona som insats och med de chanser till verkligt stora vinster som förespeglades spelaren.

Vad är det nu för motiv som utskottsmajoriteten anför för att inte ändra sitt tidigare ställningstagande, trots att en betydande del av kammarens ledamöter vid beslutet om återremiss stödde det förslag som vi nu framför i reservationen? Utskottet framhåller att risken för illegalt spel skulle öka om dessa apparater på nytt blev tillåtna, samtidigt som svårigheter skulle uppstå att upprätthålla en tillfredsställande kontroll.

Jag har, herr talman, inte vid något tillfälle under alla de år då dessa spelautomater var tillåtna hört att de skulle ha medverkat till att öka förekomsten av illegalt spel eller att det skulle ha varit några svårigheter att upprätthålla kontrollen. Jag betraktar dessa argument närmast som hinder, vilka man nu mobiliserar därför att man inte vill ändra sig, även om man innerst inne erkänner för sig själv att man gick ett steg för långt när det infördes ett totalförbud mot denna typ av spel.

Jag vill säga att det inte är någon skam att ändra sig, om man konstaterar att det fattade beslutet varit för långtgående. Jag vill därför uppmana kammarens ledamöter att inte känna sig för hårt bundna av det tidigare fattade beslutet i detta ärende.

Om vi i dag beslutar i enlighet med reservationen, kommer våra folkparker och tivolin att få en förstärkt attraktionskraft. Det medverkar också till att inkomsterna ökar, vilket i sin tur medför att arrangörerna kan bjuda inte endast bättre förströelse utan också ett mer kvalificerat utbud av kulturaktiviteter i form av teater, dans, musik och liknande. Vi får inte bortse från att minskad attraktivitet hos de nöjesarrangemang som här är berörda kommer att medföra minskade intäkter för arrangörerna och därmed minskade möjligheter att erbjuda besökarna attraktioner. Detta medför sedan minskat besökarantal, och så småningom kommer detta i sin förlängning att

underminera möjligheterna för denna typ av verksamhet.

Herr talman! Då utskottsmajoritetens enda motiv för ett bibehållande av förbudet på området tycks vara någon form av enhetlighetsiver och byråkratiskt tänkande hoppas jag att kammarens ledamöter bifaller reservationen, till vilken jag ber att få yrka bifall.

SVEN ANDERSSON i Örebro (fp):

Herr talman! Utskottsmajoritetens ställningstagande är inte grundat på byråkratiskt tänkande, utan det har en djupare motivering. Om man följer det uppdrag i denna fråga som lotteriutredningen fick av ett enigt utskott och en enig riksdag, visar det sig att en ny lag som innebär förbud mot att inneha automater träder i kraft den 1 juli i år. Jag tror att Hugo Bengtsson var med och skrev under det betänkande som låg till grund för det beslutet. Utskottets majoritet hade då samma uppfattning som utskottsmajoriteten har i dag, nämligen att vi, för att få ett bättre kontrollsystem, även skall ha förbud mot tjugofemörsspelt. *Fr. o. m. den 1 januari i år infördes därför totalförbud mot spel på automat – det gäller alltså både enkronas- och tjugofemörsspelt.*

Riksdagen uppdrog som sagi åt 1972 års lotteriutredning att utreda frågan och komma med förslag till beslut. Under utredningstiden hade alla berörda parter möjlighet att komma till tals med utredningen. Efter remissomgången visade det sig, för att nämna några av remissinstanserna, att Landsorganisationen och så gott som alla folkrörelser ville ha ett totalförbud. Det var det som föranledde utskottsmajoriteten att också yrka på ett totalförbud.

Det är som sagt inte på grund av några sociala vådor som utskottsmajoriteten kräver ett bibehållande av förbudet, utan det är enbart från kontrollsynpunkt. Det har funnits 6 100 automater här i Sverige, och nu har restaurangerna lämnat ifrån sig dem. Få folkparker har egna automater, utan de lånar in dem från lotteriföretag. Det är mycket besvärligt – det kan lotteribyran vitsorda – att hålla kontroll på detta.

Det är klart att det också, som utskottet skriver på s. 8 i betänkandet, skulle kunna resas invändningar mot att riksdagen, efter att ha uttalat sig generellt ogillande mot och förbjudit utbetalningsautomater, nu skulle tillåta att sådana infördes i folkparkerna. De som har följt denna utredning har ganska klart för sig att det är ett svårt kontrollsystem som vi har fått. Det har nämligen kommit in väldigt mycket pengar i denna verksamhet, och det är inte bara folkparker som innehar automater.

Herr talman! Fem av utskottets socialdemokratiska ledamöter står för den reservation som är fogad till betänkandet. Utskottets ordförande Ingvar Svanberg och Rune Johansson i Ljungby står bakom utskottsmajoritetens hemställan, och jag yrkar bifall till denna hemställan.

HUGO BENGTTSSON (s) kort genmäle:

Herr talman! Sven Anderssons i Örebro starkaste argument är att det skulle vara mycket besvärligt att kontrollera detta tjugofemörsspelt. Jag har mycket svårt att föreställa mig det. Denna typ av speiautomater har i många år funnits på tivolin och i våra folkparker. Och jag har aldrig hört talas om att

polismyndigheten eller de som har kontrollerat dessa apparater har haft några som helst bekymmer med dem. Jag förstår inte att det skulle uppstå några speciella bekymmer nu.

Sven Anderssons argument skulle jag närmast vilja beteckna som den obotfärdiges förhinder. Förhindret består i att har man en gång tagit ställning skall man inte ändra sig utan vara ståndaktig.

Som jag sade i mitt tidigare anförande kan det inte uppstå några sociala vådor av spel av den här typen. Det har heller aldrig anförts som argument. Men för festarrangörerna, för våra folkparker och tivolin, är det av viss betydelse att kunna få de här ökade inkomsterna, låt vara att de är begränsade, och erbjuda besökarna litet fler attraktioner. Det betraktar jag också som betydelsefullt.

SVEN ANDERSSON i Örebro (fp) kort genmäle:

Herr talman! Jag tycker inte att Hugo Bengtsson gör sig själv rättvisa när han påstår att min inställning till de här sakerna är att beteckna som den obotfärdiges förhinder. Jag har varit med och utrett det här, och det är självklart att man då får en vidgad insikt i de här problemen. Det är inte de sociala avigsidorna som varit avgörande när det gällt ställningstagandet till spelen i folkparker, utan det är möjligheterna till kontroll av alla de automater som finns, inte bara där utan också på tivolin. I utskottets betänkande finns nu en definition av vad som är tivoli och vad som är folkpark. Men kontrollsvårigheten har dokumenterats både av lotteritredningen, som kommer att framlägga sitt förslag i dagarna, och av utskottet – Hugo Bengtsson har själv varit med om att understryka att det från kontrollsynpunkt är viktigt att vi har ett totalförbud.

ARNE PETTERSSON (s):

Herr talman! Sven Andersson påstod sig icke tillhöra de obotfärdigas skara. Det gör mig glad. Då kanske han är botfärdig. Det är fem som sig botat haver, och Sven Andersson – och även ni andra – är välkommen i kretsen.

Jag tror att Sven Andersson vid litet närmare eftertanke också skulle komma underfund med att få förbud här i landet vilar på en så utomordentligt bräcklig grund som detta. Det är nästan genant.

Jag vill framföra ett tack till näringsutskottet för den välvilliga behandling som utskottet efter återremissen givit Valter Kristensons och min motion.

Jag vill till de argument som Hugo Bengtsson stått för lägga ett par synpunkter.

Utskottet anför att förekomsten av 25-öresautomater på marknaden skulle innebära ökade risker för illegalt spel. Jag tror att det är tvärtom. Jag tror nämligen att möjligheten till legalt spel på dessa ofarliga automater skulle kunna bidra till att minska det illegala spel som i dag är ett faktum. Där är utskottet offer för en illusion. Ett spel som ger sådana vinstmöjligheter – inte för spelaren utan för automaternas ägare – som kronaspelet på enarmade banditer, kommer att finnas kvar som en del av brottsligheten och i värsta fall som en viktig del av den organiserade brottsligheten. Jag tror att ni har tagit

helt fel. Det är en positiv sak om man här kan få till stånd ett legalt spel.

Man anför också att krav kan ställas på motsvarande eftergifter från andra. Det skulle kunna skapa osäkerhet om konsekvensen och varaktigheten i riksdagsbeslutet. Jag skall medge att det kan ligga någonting i det. Men jag tror att efter värre än att medborgarna efterlyser konsekvens i ett sådant här fall är att genomföra förbud som är obegripliga och oacceptabla för människor. Ju förr vi tar bort detta förbud dess bättre är det för riksdagens anseende.

Vad är det som gör det så svårt för medborgarna att förstå detta förbud? Jo, vi kan alla när vi vill för 20 kr. inhandla en nummerlott eller en penninglott och för 100 kr. köpa en Bellmanslott och ha möjlighet att vinna en halv miljon kronor. Det är legalt, det accepteras. Vi kan satsa hundratals kronor – det satsas t. o. m. tusentals kronor – på tips, och det kan ge vinster på uppemot en miljon. Vi kan gå på Jägersro, Solvalla och Täby och vi kan i vadållning lägga stora summor. Det satsas tiotusentals kronor på systemspel på toto, och vinsterna kan uppgå till flermiljonbelopp. Det accepteras.

Hur skall då medborgarna kunna begripa att det är farligt och otillåtet att spela för 25-öringar med en högsta vinstchans på 5 kr., medan det är ofarligt och tillåtet att spela för tiotusentals kronor med chans att vinna miljoner kronor?

Jag hoppas, herr talman, att riksdagens ledamöter löser ut riksdagen ur den besvärliga situation gentemot medborgarna som den befinner sig i. Därmed yrkar jag bifall till den reservation som är fogad till betänkandet.

SVEN ANDERSSON i Örebro (fp):

Herr talman! Jag skulle tänka mig att det, om riksdagen löser ut sig ur den här situationen – som Arne Pettersson säger – genom att upphäva förbudet, med all säkerhet kommer att innebära problem ur kontrollsynpunkt. Den uppfattningen har jag fortfarande, och den delas av lotterinämnd och av många ledamöter i utskottet, både tidigare och nu. Därför står vi kvar vid vår uppfattning om ett totalförbud. Däremot kan spel på automater fortfarande ske i folkparkerna, men med varuvinster.

ARNE PETERSSON (s):

Herr talman! Talet om svårigheten att få ett effektivt kontrollsystem är precis lika bräckligt som de andra motiveringarna i betänkandet.

Under årtionden, Sven Andersson, fungerade detta spel utan några större kontrollsvårigheter. Nu börjar jag tro att Sven Andersson har återvänt till de obotfärdigas skara. Att han således inte längre befinner sig på de botfärdigas bänk beklagar jag.

Överläggningen var härmed slutad.

Mom. 1

Utskottets hemställan bifölles.

Onsdagen den
6 juni 1979

*Anslag till
internationellt
utvecklingssamar-
bete*

Mom. 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen av Hugo Bengtsson m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Hugo Bengtsson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller näringsutskottets hemställan i betänkan-
det nr 55 mom. 2 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen av Hugo Bengtsson m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Hugo Bengtsson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 179
Nej - 119
Avstår - 10

Mom. 3

Utskottets hemställan bifölls.

§ 3 Föredrogs

Utrikesutskottets betänkande

1978/79:34 angående uppskov med behandlingen av vissa ärenden

Utskottets hemställan bifölls.

§ 4 Anslag till internationellt utvecklingssamarbete

Föredrogs utrikesutskottets betänkande 1978/79:35 med anledning av propositionen 1978/79:219 om ett ökat anslag till internationellt utvecklingssamarbete budgetåret 1979/80 jämte motion.

I propositionen 1978/79:219 (utrikesdepartementet) hade riksdagen föreslagits att till Bilateralt utvecklingssamarbete, posten Katastrofer m. m., under litt. C Internationellt utvecklingssamarbete anvisa ett ökat reservationsanslag av 45 000 000 kr.

I detta sammanhang hade behandlats den med anledning av propositionen väckta motionen 1978/79:2717 av Göthe Knutson m. fl. (m), vari hemställts att riksdagen skulle avslå regeringens proposition 1978/79:219.

Utskottet hemställde

att riksdagen med bifall till propositionen 1978/79:219 och med avslag på

motionen 1978/79:2717 till Bilateralt utvecklingssamarbete, posten Katastrofer m. m., under litt. C. Internationellt utvecklingssamarbete på tredje huvudtiteln för budgetåret 1979/80 anvisade ett ökat reservationsanslag av 45 000 000 kr.

Reservation hade avgivits av Allan Hernelius (m) och Ingrid Sundberg (m) som ansett att utskottet bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1978/79:2717 skulle avslå propositionen 1978/79:219.

INGRID SUNDBERG (m):

Herr talman! Biståndsanslaget höjdes vid behandlingen av budgetpropositionen med 500 milj. kr. för det kommande budgetåret i jämförelse med detta budgetår. Riksdagen har tidigare beslutat att 1 % av bruttonationalprodukten skall avsättas till internationellt utvecklingssamarbete, och inga delade meningar har rått om detta.

Vid behandlingen av budgetpropositioner fick utrikesutskottet meddelande om att förslag om höjning av anslaget med ytterligare 45 milj. kr. skulle framläggas i kompletteringspropositionen, vilket utskottet också redovisar i sitt betänkande. En omräkning av siffrorna för bruttonationalprodukten hade nämligen visat att de 500 miljonerna inte skulle räcka för att svara mot 1,014 % av bruttonationalprodukten för biståndssamarbete, vilket hade förutsatts.

Så framlades kompletteringspropositionen, och av denna framgick – utan förklaring – att förslaget om de 45 miljonerna skulle framläggas vid nästa riksmöte. I biståndsdebatten förklarade emellertid David Wirmark att det var ett tryckfel i kompletteringspropositionen och att dessa 45 milj. kr. skulle avse budgetåret 1979/80.

Därefter framläggs – ”synnerliga skäl” föreligger knappast – i riksdagens sista månad en proposition, daterad den 3 maj, med krav på att riksdagen nu måtte besluta att 45 milj. kr. tillförs anslagsposten Katastrofer m. m.

Herr talman! Moderaterna har yrkat avslag på propositionen. Det talas nämligen inte längre om tryckfel, men ryckigheten i handläggandet är påtaglig. Vi har inte motsatt oss att beräkningen av bruttonationalprodukten vid budgetpropositionens framläggande ligger till grund för beräkningen av biståndsanslaget. Men enligt budgetpropositionen kommer höjningen med 500 milj. kr. att medföra att u-landsbiståndet därmed något överstiger innevarande budgetårs nivå på 1,014 % av bruttonationalprodukten. Riksdagen har ingen orsak att ta hänsyn till vare sig felräkning eller förändring i beräkningarna som sker efter det att budgetpropositionen lagts fram. Förändringarna skulle i så fall ha framlagts i kompletteringspropositionen. Vi reserverar oss alltså fast vid den ursprungliga beräkningen. Summan är dessutom försumbar i förhållande till osäkerheten i slutbedömningen av vad bruttonationalprodukten verkligen blir. Om det vet vi ingenting förrän ytterligare ett år har gått. Det enda vi vet är att den här propositionen och riksdagens antagande av förslaget i densamma skulle innebära att vi

Nr 169

Onsdagen den
6 juni 1979

---

*Anslag till
internationellt
utvecklingssamar-
bete*

Onsdagen den
6 juni 1979

*Anslag till
internationellt
utvecklingssamar-
bete*

ytterligare ökade budgetunderskottet med 45 milj. kr. Kan vi – det är motiverat att ställa den frågan – förvänta oss ännu ett förslag i nästa års kompletteringsproposition ifall bruttonationalprodukten skulle öka mer än väntat?

Skulle man yrka på en sänkning av anslaget om omräkningar eller utvecklingen skulle visa, att bruttonationalprodukten blev lägre än som var fallet när beräkningarna gjordes i samband med att budgetpropositionen lades fram? Antingen finns det behov av en viss mängd biståndsmedel för att användas till avsedda ändamål, eller också är siffran 1,014 % helig för folkpartiet.

Herr talman! Vi har inte begärt någon sänkning och vi kommer inte heller att göra det, men vi känner oss inte tvungna att rycka fram som stödtrupper för att rätta till misstag som har begåtts. Pengarna skall ju bara lagras i den fond för katastrofhjälp där medel redan finns som väl täcker de behov som kan väntas uppkomma. Det handlar om ca 1 % av det totala biståndsanslaget. Allan Hernelius har tidigare använt uttrycket "filigransarbete", och det är vad det rör sig om.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till den vid utrikesutskottets betänkande nr 35 fogade reservationen.

DAVID WIRMARK (fp):

Herr talman! I budgetpropositionen 1975/76 föreslogs att beräkningen av de totala biståndsanslagen i fortsättningen skulle baseras på den BNP-prognos som görs i finansplanen för det kalenderår under vilket förslagen framläggs. Riksdagen anslöt sig till det förslaget både för budgetåret 1975/76 och som princip, och det är den beräkningsmetoden som sedan dess gällt.

I årets budgetproposition reviderades BNP-prognosen i löpande priser för 1979 uppåt i det slutliga arbetet med finansplanen. Tiden medgav då inte någon motsvarande uppjustering av biståndsanslagen, som enligt uttalande i budgetpropositionen skall uppgå till 1,014 % av BNP för detta budgetår. Den uppkomna skillnaden har beräknats till 45 milj. kr., och det är anledningen till att det i en särskild proposition föreslagits att ytterligare 45 milj. kr. skall anslås till bilateralt utvecklingssamarbete, ett förslag som utrikesutskottet har biträtt.

Herr talman! Jag vill yrka bifall till utskottets hemställan och också säga att jag inte är förvånad över att resultatet, när nu Ingrid Sundberg och moderata samlingspartiet vill ifrågasätta denna princip, blir att man vill ha ett lägre biståndsanslag än det som utskottet och regeringen kommit fram till. Men vad utskottets hemställan innebär är att man håller fast vid den princip som gällt sedan 1975/76. Till yttermera visso stämmer det med vad som står i den motion som moderaterna åberopat. Det heter där nämligen:

Vid tidigare tillfällen har beräkningen av bruttonationalprodukten vid budgetpropositionens framläggande legat till grund för biståndsanslagets beräkning. Någon anledning att frånga den principen i år finns inte.

Skall man göra som moderaterna nu vill, dvs. stanna vid det lägre beloppet, frångår man emellertid den principen.

Onsdagen den
6 juni 1979

---

*Anslag till
internationellt
utvecklingssamar-
bete*

INGRID SUNDBERG (m):

Herr talman! Jag tycker inte att man frångår den principen, eftersom det i den finansplan som lades fram i januari och som jag citerade uttryckligen angavs att med en höjning av anslaget med 500 milj. kr. skulle man nå upp till mer än 1,014 %, och den beräkningen kommer vi att hålla fast vid.

Sedan vill jag bara tillägga, herr talman, att beräkningarna, som tydligen i första hand baserades på ett tryckfel, enligt vad David Wirmark sagt tidigare i debatten här i kammaren, var man i alla händelser medveten om redan när kompletteringspropositionen framlades. Det hade väl då varit rimligt att förändringarna som vanligt hade framlagts i kompletteringspropositionen och inte så här i riksdagens sista minut i en extra proposition.

DAVID WIRMARK (fp):

Herr talman! Det är inte svårt att göra dessa beräkningar – matematiken ger ju ett exakt utslag. Har man en viss BNP-beräkning – vilken sedan som jag sagt uppjusterades i sista minuten – kan både Ingrid Sundberg och jag räkna ut vad biståndsanslaget blir på grundval härav. Att under sådana förhållanden hålla fast vid den gamla beräkningen, som är 45 milj. kr. lägre, är ologiskt om man vill att riksdagen skall handla enligt samma normer som den tidigare följt. Vill man det, bör man justera upp anslaget med 45 milj. kr.

Överläggningen var härmed slutad.

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen av Allan Hernelius och Ingrid Sundberg, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Ingrid Sundberg begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utrikesutskottets hemställan i betänkan-
det nr 35 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen av Allan Hernelius och Ingrid Sundberg.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Ingrid Sundberg begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja	–	254
Nej	–	51
Avstår	–	1

§ 5 Flottningen i Ångermanälvens flodsystem

Föredrogs trafikutskottets betänkande 1978/79:28 med anledning av motion om flottningen i Ångermanälvens flodsystem.

IVAR HÖGSTRÖM (s):

Herr talman! Med några ord vill jag helt kort uttala min tillfredsställelse med trafikutskottets förnyade prövning av min motion om flottningen i Ångermanälvens flodsystem.

Utskottets hemställan innebär att det i motionen redovisade kravet på att en samhällsekonomisk analys av alternativa transportlösningar skall föreligga vid en eventuell nedläggning av löstimmerflottningen i det aktuella flodområdet helt har tillmötesgått.

Det finns därför, herr talman, ingen anledning att nu närmare gå in på en sakdebatt i frågan. Dessutom kan man säga att denna förekom när kammaren behandlade uppskovsärendet.

Jag vill emellertid starkt understryka vikten av vad utskottet sagt, att regeringen i samråd med berörda parter skyndsamt skall finna en lämplig form för behandlingen av frågan. Eftersom särskilt sysselsättnings-, energi- och trafikpolitiska synpunkter måste beaktas, bör bredast möjliga underlag föreligga när ett slutligt beslut skall tas. Det är därför av särskild vikt att de anställdas organisationer ges tillfälle att medverka.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

I detta anförande instämde Marianne Stålberg, Arne Nygren, Axel Andersson, Stig Olsson, Curt Boström och Bengt Wiklund (samtliga s).

GEORG ANDERSSON (s):

Herr talman! Jag skall inte framställa något yrkande, så jag behöver inte hålla kammarens ledamöter i spänning. Jag vill bara kort kommentera behandlingen av ärendet beträffande flottning.

Under den allmänna motionstiden väckte jag tillsammans med ett antal socialdemokratiska ledamöter en motion med krav på att samhällsekonomiska hänsyn skulle tas vid val av sätt för transport av timmer. Motiveringen i motionen grundades på exemplifiering från nedläggning av flottningen i Umeälven, men syftet med motionen var precis detsamma som gäller för den motion som vi nu behandlar och som avser flottning i Ångermanälven. Jag finner därför trafikutskottets behandling av den här frågan litet märklig. Motionen beträffande Ångermanälven har skickats ut på en ganska bred remiss, bl. a. till länsstyrelsen i Västerbottens län. Däremot har motionen beträffande Umeälven inte blivit föremål för någon sådan remissbehandling.

Motionen om Ångermanälven behandlas således denna vår, medan motionen om Umeälven uppskjuts till hösten. I båda fallen gäller det att försöka åstadkomma en samhällsekonomisk analys beträffande timmertransporterna. Jag finner emellertid en viss tröst i att utskottet nu säger:

”Först sedan frågan analyserats med beaktande av särskilt sysselsättnings-, energi- och trafikpolitiska intressen torde erforderligt underlag finnas för att kunna välja den samhällsekonomiskt lämpligaste transportlösningen.”

Detta tycks vara ett generellt uttalande av utskottet, för i meningens dessförinnan talas om ”löstimmerflottningen i landet”. Jag utgår således från att den analys som skall göras kommer att gälla också den fråga som jag har aktualiserat i motionen om Umeälven, trots att den motionen formellt inte blir behandlad förrän till hösten.

Med detta anförande, i vilket Lilly Hansson (s) och Roland Brännström (s) instämde, var överläggningen slutad.

Utskottets hemställan bifölls.

§ 6 Tredje vice talmannen meddelade att på föredragningslistan för morgondagens sammanträde skulle arbetsmarknadsutskottets betänkande nr. 23, som i dag bordlagts första gången, uppföras närmast efter näringsutskottets betänkande nr 57.

§ 7 Kammaren åtskildes kl. 22.08.

In fidem

BERTIL BJÖRNSSON

/Solveig Gemert